

เมื่อ ซาอุดีอาระเบีย ทุ่ม \$20,000 ล้านในปากีสถาน

Saudi Crown Prince and Pakistani President

ที่มา: indianexpress.com

เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2019 สื่อทั่วโลกรวมถึงในไทยได้ลงข่าวการเสด็จเยือนประเทศปากีสถานของ มกุฎราชกุมาร โมฮัมหมัด บิน ซัลมาน (Mohammed bin Salman) หรือที่สื่อต่างชาติถวายพระนามย่อให้ว่า “MbS” ได้ลงนามใน MOU ต่างๆ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนของซาอุดีอาระเบียในปากีสถาน โดยกระทรวงการต่างประเทศของปากีสถานให้ข่าวว่าจะมีเม็ดเงินลงทุนไม่ต่ำกว่า “2 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ” (ประมาณ 6 แสน 3 หมื่นล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 4 ของ GDP ไทย หรือร้อยละ 7 ของ GDP ปากีสถาน)

คำถามที่น่าสนใจ คือ เหตุใดซาอุดีอาระเบียจึงทุ่มเงินลงทุนมูลค่ามหาศาลขนาดนี้ในปากีสถาน ปากีสถานมีสิ่งใดน่าสนใจให้ซาอุดีอาระเบียลงทุน ปากีสถานจะได้รับผลดีอย่างไร และนักลงทุนไทยจะใช้ประโยชน์จากเหตุการณ์นี้ได้อย่างไร บทความนี้จะวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นไล่เรียงไป ดังนี้

สถานการณ์เศรษฐกิจของปากีสถาน

ก่อนหน้าการเข้ามาของซาอุดีอาระเบีย ปากีสถานประสบปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจค่อนข้างรุนแรง อันเนื่องมาจากหลายปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่

- (1) การวางแผนนโยบายเศรษฐกิจมหภาคที่ผิดพลาด โดยเฉพาะการกำหนดค่าเงินรูปีปากีสถานที่แข็ง

ค่ากว่าความเป็นจริง ส่งผลให้ปากีสถานนำเข้าสินค้ามากขึ้น (เพราะราคาสินค้านำเข้าถูกลงโดยเปรียบเทียบ) โดยเฉพาะสินค้าจากจีนที่นำเข้ามาทางชายแดนที่ถูกพัฒนาให้ขนส่งสินค้าจากจีนเข้ามาได้ง่ายขึ้นตามนโยบาย Belt and Road Initiative (BRI) ควบคู่กับ FTA Pakistan-China และในขณะเดียวกันสินค้าที่ส่งออกจากปากีสถานก็ส่งออกได้ยากขึ้นเนื่องจากมีราคาสูงขึ้น โดยเปรียบเทียบ ปากีสถานจึงขาดดุลการค้ามากขึ้นทุกปี

- (2) รัฐบาลขาดดุลการค้าสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการที่สนองตามนโยบาย BRI ของจีน โดยปากีสถานกู้เงินจาก CPEC ของจีนมาสร้างโครงสร้างพื้นฐานถึง 6 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งผลที่ได้คือ ผู้รับเหมาจีนได้ประโยชน์จากรับงานในปากีสถานเป็นหลัก และเหลือเพียงส่วนน้อยให้ผู้รับเหมาชาวปากีสถาน ตามนโยบายส่งเสริมการลงทุนต่างประเทศของจีน นอกจากนี้ สินค้าจากจีนยังสามารถนำเข้ามาขายยังปากีสถานได้โดยสะดวกอีกด้วย โดยสรุปคือรัฐบาลปากีสถานได้รับประโยชน์จาก BRI

น้อยกว่าที่ควรเป็น เฉกเช่นเดียวกับที่หลายๆ ประเทศ เช่น ศรีลังกาประสบ

- (3) การขาดดุลการค้า และขาดดุลการค้าอย่างสูง โดยเฉพาะกับปากีสถานในช่วงหลังการใช้จ่ายของรัฐบาลเป็นสัดส่วนสูงในโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศส่งผลต่อเศรษฐกิจโดยรวมของปากีสถาน คาดการณ์ว่า ปากีสถานมีเงินสำรองพอจะทดแทนการนำเข้าได้เพียง 4 เดือนเท่านั้น ในขณะเดียวกันสภาพเศรษฐกิจโดยรวมของปากีสถานมีการขยายตัวติดลบ (เศรษฐกิจหดตัว) ถึงร้อยละ 5.22 ในปี 2018

โดยสรุป จึงเห็นได้ว่าปากีสถานกำลังประสบปัญหาเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขาดดุลการค้า และการขาดดุลการค้า จึงต้องการสถานการณ์สำคัญเข้ามาอบกู้วิกฤติ

ที่มา: Business Insider

ใครคือ MBS ?

มกุฎราชกุมาร บิน ซัลมาน หรือ MbS เป็นมกุฎราชกุมารของซาอุดีอาระเบีย ซึ่งไทยรู้จักในนามของเศรษฐีน้ำมันอยู่แล้ว โดยสำหรับซาอุดีอาระเบียเป็นประเทศที่ปกครองด้วยระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช กษัตริย์ไม่ได้อยู่เหนือการเมือง แต่ปฏิบัติหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินด้วยพระองค์เอง ดังนั้น MBS จึงทรงดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีด้วยในอีกสถานะหนึ่งในขณะที่กษัตริย์ซัลมาน บิน อับดุลลาฮิด (พระบิดาของ MbS และกษัตริย์องค์ปัจจุบัน) ทรงดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี การเสด็จเยือนปากีสถานของ MbS จึงเป็นนโยบายโดยตรงของซาอุดีอาระเบียต่อปากีสถาน

อนึ่ง MbS มีข่าวโด่งดังทั่วโลก ว่าทรงพัวพันกับคดีฆาตกรรมนายคาซ็อกกี ซึ่งเป็นนักข่าวของหนังสือพิมพ์วอชิงตันโพสต์ ในสถานทูตซาอุดีอาระเบีย ประจำกรุงอิสตันบูล ตุรกี การเยือนปากีสถาน และประเทศอื่นๆ เช่น อินเดีย มาเลเซีย ที่จะถึงนี้จึงเป็นอีกบทบาทหนึ่งที่ทรงเคลื่อนไหวให้โลกเห็น

ข่าวโด่งดังที่สุดของ MbS (ซ้ายมือ) คือการพัวพันกับคดีฆาตกรรมนายคาซ็อกกี (กลาง) ที่สถานทูตซาอุดีอาระเบีย ประจำกรุงอิสตันบูล ทำให้ความสัมพันธ์กับประธานาธิบดีเออร์โดกัน แห่งตุรกี (ขวามือ) ไม่ราบรื่นนัก

ซาอุดีอาระเบียจะทำอะไรในปากีสถาน ?

อัลจาซีรา ได้รายงานจากแหล่งข่าวภายในว่า ซาอุดีอาระเบียจะลงทุนในโครงการที่หลากหลาย โดย MbS ได้นำนักธุรกิจใหญ่ซาอุดีอาระเบีย 25 คน ในสาขาที่แตกต่างกัน เช่น IT อาหารแปรรูป ก่อสร้าง การเงิน และโรงแรม ร่วมคณะและเจรจาทางธุรกิจด้วย

แต่ที่เป็นโครงการสำคัญ คือ การลงทุนในโรงกลั่นน้ำมันที่เมือง Gwadar โดยโครงการนี้เป็นโครงการความหวังของปากีสถาน ซึ่งในความเห็นของผู้วิเคราะห์ (มุลนิธิ สวค.) มองว่าน่าจะให้ประโยชน์กับปากีสถานมากกว่าภายใต้โครงการ BRI ของจีนหลายประการ ได้แก่

Belt and Road Initiative ทำให้ปากีสถานขาดดุลการค้าจีนสูงขึ้น (นำเข้ามากกว่าส่งออกลดลง)

ที่มา: มุลนิธิ สวค. ข้อมูลจาก UNCTAD

- (1) ซาอุดีอาระเบีย ไม่นิยมส่งผู้รับเหมาของชาติตนเองไปรับเหมางานในต่างประเทศ เนื่องจากมีประชากรไม่มากพอจะดำเนินการเองในต่างประเทศ แต่จะเป็นการลงทุนทางการเงิน และบริหารจัดการเป็นหลัก โดยอาจว่าจ้างผู้เชี่ยวชาญจากประเทศที่ 3 และใช้การจ้างงานจากผู้รับเหมาในท้องถิ่นเป็นหลัก ซึ่งต่างจากจีน โครงการนี้จึงจะส่งผลดีต่อเศรษฐกิจและการจ้างงานในปากีสถาน
- (2) การกลั่นน้ำมัน จะสร้างรายได้ให้กับปากีสถาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลดการนำเข้าน้ำมันกลั่น เนื่องจากปากีสถานเองนั้นแม้จะมีน้ำมันดิบ แต่ไม่มีโรงกลั่น จึงจำเป็นต้องนำเข้าน้ำมันกลั่น และส่งออกน้ำมันดิบ ดังนั้นหากโครงการนี้สำเร็จ ปากีสถานจะสามารถลดการขาดดุลการค้าลงได้มาก

Gwadar คือ อะไร? น่าสนใจอย่างไร?

สำหรับ Gwadar เป็นเมืองท่าที่อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของปากีสถาน ซึ่งอยู่ใกล้กับท่าเรือใหญ่ชาบาฮาร์ (Chabahar) ของอิหร่านซึ่งเป็นท่าเรือสำคัญในเอเชียกลาง อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันอิหร่านถูกคว่ำบาตรโดยสหรัฐฯ ซึ่ง 1 ในเงื่อนไขการคว่ำบาตรคือ “ห้ามซื้อขายสินค้าที่ออกจากท่าเรืออิหร่าน” Gwadar

ฉบับเดือน มีนาคม 2019 /01

ซึ่งเป็นท่าเรือที่อยู่ใกล้กับซาบาฮาร์มาก จะกลายเป็นท่าเรือที่ทดแทนซาบาฮาร์ได้ในสถานการณ์นี้

อย่างไรก็ตาม Gwadar เป็นโครงการที่ได้รับการริเริ่มระหว่างปากีสถานกับจีน มาก่อน ความสนใจของซาอุดีอาระเบีย ในท่าเรือนี้จึงอาจเป็นเรื่องราวสามเส้าในภูมิภาคก็ได้

Gwadar จะมาแทนที่ Chabahar ที่เคยเป็นทางออกสู่ทะเลของเอเชียกลาง ได้ในอนาคตหรือไม่?

ที่มา: มุลนิธิ สวค.

ผลต่อปากีสถาน

สำหรับปากีสถานการเข้ามาของซาอุดีอาระเบีย โดยเฉพาะการเสด็จเยือนและ MOU ต่างๆ ที่ MbS ลงพระนามนี้ ย่อมจะส่งผลดีต่อปากีสถานอย่างมาก ทั้งในแง่ของ

- (1) เงินทุนไหลเข้าเพื่อทดแทนการขาดดุลการค้า
- (2) การจ้างงาน และการขยายตัวทางเศรษฐกิจจากการลงทุนของซาอุดีอาระเบีย
- (3) การถ่วงดุลอำนาจกับจีน
- (4) รายได้ระยะยาว และการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
- (5) การลดการขาดดุลการค้า และการพึ่งพาการนำเข้าน้ำมันจากต่างประเทศ

การเสด็จเยือนครั้งนี้จึงสร้างประโยชน์ต่อปากีสถาน มหาศาลดังที่สื่อต่างประเทศใช้คำว่า “Pakistan rolls a red carpet for MbS”

“Pakistan rolls a red carpet for MbS”

ที่มา: France24.com

การหวังผลของซาอุดีอาระเบีย

สำหรับซาอุดีอาระเบียนโยบายนี้เป็นนโยบายที่ส่งผลดีในหลายด้าน ทั้งด้านการเมือง ที่ลดแรงต้านต่อข่าวการพิพพันในคดีฆาตกรรมคาซ็อกกี ที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์กับสหรัฐฯ ตุรกี และประเทศพัฒนาแล้วหลายประเทศ และยังเป็นการสร้างมิตรประเทศใหม่ด้วย

ส่วนด้านเศรษฐกิจสำหรับซาอุดีอาระเบียนอกจากการลงทุนยังต่างประเทศเป็นการระบายเงินคงคลังที่ล้นเกินซึ่งจะส่งผลกระทบระยะยาวต่ออัตราแลกเปลี่ยนแล้วยังเป็นการลงทุนในระยะยาวที่จะทดแทนการพึ่งพาน้ำมันเพียงอย่างเดียวได้เป็นอย่างดี

ด้วยเหตุดังกล่าวจึงเห็นได้ว่าซาอุดีอาระเบีย โดย MbS ได้เตรียมการเสด็จเยือนในหลายประเทศพร้อมทั้ง นโยบายเศรษฐกิจต่อประเทศเหล่านั้นที่แตกต่างกัน โดยไม่ได้จำเพาะแต่ปากีสถานเท่านั้น ซึ่งซาอุดีอาระเบียโดย MbS สร้างข่าว “ประหลาดใจกว่า” การลงทุนในปากีสถาน 2 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ด้วยการทำ MoU การลงทุนกับอินเดียมูลค่า “1 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ”

MbS ลงนามร่วมกับนายกรัฐมนตรีโมดี ของอินเดีย เรื่อง การลงทุน 1 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯของซาอุดีอาระเบีย ในอินเดีย

ที่มา: Al Jazeera

นัยยะต่อนักลงทุนไทย

สำหรับนักลงทุนไทย การเข้ามาลงทุนของซาอุดีอาระเบียนี้ น่าจะเป็นสัญญาณที่ดีของการเริ่มฟื้นตัวของเศรษฐกิจในภาพรวมของปากีสถาน นอกจากนั้น ซาอุดีอาระเบีย และนักลงทุนชาวอาหรับยังนิยมการลงทุนแต่เฉพาะตัวเงินเป็นหลัก โดยไม่นิยมเข้ายุ่งเกี่ยวด้านเทคนิค และการปฏิบัติมากนัก จึงอาจเป็นโอกาสดีของนักลงทุนไทยในการเข้าไปร่วมใน ส่วนของเทคนิค และปฏิบัติการภายใต้โครงการต่างๆ ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้าน การเกษตร เกษตรแปรรูป สิ่งทอเครื่องนุ่งห่ม ประมงแปรรูป การบริการ เช่น โรงแรม และการแพทย์ ฯลฯ ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมและบริการที่ไทยมีความชำนาญ (อย่างไรก็ตาม กับ ซาอุดีอาระเบียซึ่งไทยมีปัญหาคอสมสัมพันธ์ระหว่างกันมาในอดีตก็เป็นเรื่องที่ต้องพึงระวังว่าอาจเป็นอุปสรรคได้อยู่เหมือนกัน)

แหล่งอ้างอิง

1. <https://www.aljazeera.com/news/2019/02/saudi-crown-prince-mbs-visit-pakistan-investment-deals-190215075432768.html>
2. <https://www.csis.org/analysis/economic-crisis-pakistan-again-whats-different-time>
3. <https://www.aljazeera.com/news/2019/02/mbs-arrives-pakistan-seals-saudi-ties-20bn-deals-190217175841295.html>
4. <https://www.aljazeera.com/news/2019/02/saudi-crown-prince-mohammed-bin-salman-arrives-pakistan-190217061720354.html>
5. <https://www.aljazeera.com/topics/people/mohammed-bin-salman.html>